

Първа част

Човекът, Йерархиите и съвършенството на Христос

От ученици сме свикнали с мисълта, че „човекът е венецът на природата“. За мое най-голямо щастие, не се налага да я опровергавам. Що се отнася до съществата в плът на Земята, това в общи линии е вярно – както от материалистична, така и от духовна гледна точка.

Но твърде често тази мисъл се съпровожда от една друга – „човекът е най-съвършеното Божие творение“. Тя може да се чуе в религиозните среди, но се споменава и в атеистичните изказвания, които иначе отричат Бога или Го разглеждат в смисъла на друго име за Природата. Една от основните ни цели в тази книга ще бъде да бягаме възможно най-далеч от такива абстракции – от термините, в които всеки може да влага свой смисъл, заради което съответно би получил само неразбиране от читателите си.

Също така единственият начин да осмислим една книга, която ще ни занимава с Христос и Ариман (Антихриста), е да обясним: *що за същества са те?*

Първото, което е необходимо, е да поясним идеята, че от мистична гледна точка – пък и изобщо в духовния миоглед, безразлично от кое учение е оформен – човеците не са най-съвършените същества във всемира. По начало не е удачно да степенуваме специални думи, каквито са „съвършенство“ и „мъдрост“. Нещо или е съвършено, или не е. Ако смятаме, че има нещо, което е по-съвършено от друго, всъщност това, което е „по-несъвършено“, не е съвършено. Иначе нямаше да има „по-съвършено“ нещо от него.

Отделен е въпросът, че и „по-съвършеното“ нещо едва ли е съвършено. Не случайно в някои духовни учения думата *Съвършенство* се използва само като епитет за Бога. Понеже ние, несъвършените човеци, няма как да обрисуваме Нещо, което е Съвършено. Едно такова описание в известен смисъл би било греховно и забранено.

Въпросът може да се разгледа и от друга гледна точка. Да речем, един мъж може да е „съвършен“, доколкото отговаря на всичките архетипни качества за този пол: мъдър, с голяма телесна сила, деятелен, сеяч и пр. Една жена също може да бъде „съвършена“, ако съчетава архетипите: любяща, нежна, отглеждаща посятото и пр. Но „съвършения“ мъж, както и „съвършената“ жена никога не могат да бъдат съвършени в смисъла на *Човек*, който се е издигнал над ограниченията от неговата несъвършена половост.

Половият човек е наполовина *Човек*. Понастоящем само при събирането на двата противоположни пола се постига *временно съвършенство*, а по този начин – и божествената способност за сътворение на нов живот. Както ще стане дума по-нататък, целта на човешката еволюция е да се преодолее тази половост, а архетипите на двата пола да станат присъщи на отделното човешкото същество.

Съвършеният човек е този, който съчетава положителните характеристики и на двата пола. Той е едновременно мъдър и любящ; умее да проявява сила, където и когато е нужно, но и да бъде пасивен, ако обстоятелствата го изискват; умее да получава и култивира онова, което е посято в него, но дава и собствени плодове. Ето защо, ако приемем, че в отминалите епохи са преобладавали „съвършени“ мъже и жени, които са били по-верни на половите си архетипи, в съвременното ни, особено в т. нар. цивилизован свят, все по-често може да се наблюдава смесване на тези архетипи.

Ще посочим два примера: някои бащи са по-пригодни да отглеждат и да възпитават децата си, докато майките са по-деятелни в обществото. Това не е лошо явление, а следствие от духовната еволюция. Но...

То се разглежда със страх от консервативните индивиди в нашето съвремие, особено от по-старите поколения. За тях „мъжът е мъж, ако е войник“, а „жената е жена, когато вече е

раждала“. Естествено, в такива мнения *военната служба* и *раждането* са в буквалния смисъл. А възгледът, че и мъжът може да „ражда“, като твори, а жената – да бъде „войник“, като служи на собственото си усъвършенстване и ближните, се смята за опасна, проклетата ерес.

На това място е нужно едно уточнение – недоволството и борбата срещу промените в „ролята на половете“ понякога или често са оправдани. Достатъчно е да дадем два примера, по един за двата пола. Има мъже, които опитват вътрешно и външно да приличат на жени. Има и жени, престараваци се в желанието си да бъдат „наравно с мъжете“, като така губят женските си архетипни качества.

Както уточнихме вече, Съвършенството включва и двата архетипа. Пътят към Съвършенството *не* предполага, че ще трябва да се откажем от добрите архетипни качества на един пол и да ги заменим с качества на противоположния пол – при съвършения човек архетипите и на двата пола живеят и се развиват в пълна хармония.

От примерите, дадени досега, ясно личи, че хората не сме „най-съвършеното Божие творение“. Хората с малки крачки се приближаваме към Съвършенството, но още сме далеч от Него. По пътя си вече правим грешки и вероятно тепърва ще грешим. Една грешка в наши дни е да поддържаме заблудата си, че човекът ще влезе по-лесно и по-скоро в бъдещето, ако продължава да се придържа към мисловни и поведенчески модели от безвъзвратно отминали времена. А друга грешка е преждевременното осъществяване на предстоящите етапи от човешката еволюция – мъже показват женски черти, но за сметка на мъжките си архетипи; жени се държат като мъже, за сметка на женските си архетипи. По този начин просто се обръщат ролите на половете и не се прави дори малка крачка към бъдещето и Съвършенството.

И така, човек никога не е бил съвършен. Не е такъв и сега, в наши дни. Някои мистични учения отбелязват, че в ранни епохи от еволюцията човек е бил безполов – преди душата да слезе в сетивния свят и в полова външна форма, – както и че ще бъде отново безполов в бъдещи епохи, когато двата пола се обединят в съвършения Човек. Винаги обаче трябва да се уточнява, че безполовостта от древните епохи е много

по-различна от тази, очаквана в бъдещето. Този въпрос ще се разгледа подробно в друга глава.

***Откъде идва възгледът, че
„човекът е най-съвършеното Божие творение“?***

Библията ни казва, че Бог е създал първия човек „по Свой образ и подобие“. Ако Господ е Съвършен Творец, нима има по-логично умозаключение от това, че творенията Му също са съвършени? Разбира се, че е логично – един творец не би заслужил определението *съвършен*, ако творбите му не бяха свидетелството за това *съвършенство*. Важи и за Бога, и за художниците, създаващи картини или скулптури, и за всяка друга форма на творчество.

Но логичното *не винаги* – а в наши дни всъщност *рядко* – е в хармония с истината и с действителността. За жалост, така стоят нещата и с буквалното четене на Библията, сякаш това е поредната историческа книга, описваща прадревни събития и човешката генеалогия. Ако Библията беше такава книга, която не се нуждае от тълкуване, нямаше да имаме нужда от богослови и проповедници. Съвременните хора са грамотни и са развили достатъчно интелекта си, за да разбират всичко, ако го приемат буква по буква.

Досуц като светските хора, богословите сега залитат към крайно буквоядство. Дори воюват с опитите за всеобхватно и вярно тълкуване на Библията. По този начин те никак не помагат за разпространението на Божието Слово, а всъщност допринасят за отчуждаването на съвременните хора от онова разбиране, което ще им позволи да се приближат към Бога и задачите им с оглед на бъдещето.

До какво води представата, че Съвършеният Господ ни е създал съвършени човеци „по Свой образ“? От нас се очаква да вярваме, че Бог има две очи, две уши, две ръце, два крака, нос, уста – досуц като човека. И вътрешните Му качества се смесват с тези на човека – Бог може да бъде фанатичен или ревнив, да обича само едно племе, докато иска изстребване на презрените племена, и прочие. Нищо не отдалечава днешния човек от Бога така, както го прави всяка представа, че Бог е антропоморфен (човекоподобен).

Дори да четем буквално Библията, е редно да обръщаме внимание на всяка дума. Значението на думата „подобие“ не е на „еднаквост“. Творба, която е създадена „по подобие“ на Съвършенството, не е съвършена. Както вече стана дума, не можем да степенуваме думата „съвършенство“. Грешка ще е да кажем, че „човек е най-съвършеното Божие творение“, но „Бог е по-съвършен от човека“.

Бог наистина е Съвършен, защото е заложил в човешкото същество всички необходими качества, за да може то някога да добие Съвършенството. Бог е Съвършен и защото ни дава всички знаци и условия, за да намерим Пътя към Него. Но за нас Съвършенството е цел и идеал.

Понякога богословите и религиозните проповедници се опитват да ни обяснят, че първият човек, създаден от Бога, е бил съвършен. Но се случило грехопадението, заради което сме изгубили съвършенството и блаженството. И това може да се приеме за напълно логично. Но и то никак не отговаря на истината и действителността!

Достатъчно е да разгледаме що за „действителност“ е тази на религиозните автори. Ако вникнем в подробностите, ще установим, че ни занимават с нещо, което е лишено дори от наченка на логичност. Например, забележете как е рисувано създаването на Адам – както от религиозните творци, така и от ренесансовите и съвременните художници. Забелязваме, че те си представят „първия човек“ като съвременен мъж – с репродуктивни органи, характерни за този пол и необходими за оплождането на другия пол.

Има ли логика в твърдението, че „*Бог по-напред е създал мъжа, а после – жената*“? – Няма логика, защото думата „мъж“ се осмисля от думата „жена“, и обратно. Сами по себе си тези думи нямат значение. Репродуктивните органи на мъжа за нас имат смисъл само когато вече имаме представа за половите органи на жената, и обратно. Ето защо, когато рисуваме Сътворението на Адам и изобразяваме този човек като мъж, това би имало смисъл само тогава, когато искаме да подчертаем, че Бог вече е имал представа за друга форма на човека – жената. Следователно, Господ е *създал* човека като мъж и жена по едно и също време. Мъжът и жената са две половини от *цялата Му идея*.

Разликата между думите *създаване* (в смисъла на *идея*) и *сътворение* (осъществяването на идеята) може да се намери от всеки – вярвам – с личните му усилия.

И така, логичното не винаги е вярно. Ако в размислите си тръгнем от истината и действителността, в един момент ще разберем, че логичното дори не е логично. Могат да се дадат още примери. Няма логика в това, че Адам е изобразяван с изпъкнал гръклян още при сътворението си – преди да е ял от плода на Дървото на познанието. Още по-малко логика има в това, той да бъде рисуван със зърна на гърдите и пъп на корема – той не е роден от жена.

Аналогично, рисуването на Ева – първата жена – с млечни жлези е логично, но само ако приемем, че Бог по начало е имал идея за неизбежното „грехопадение“, че хората ще се облекат с плът и че ще „прегрешават“ с плътта си, от което ще им се раждат деца. Млечните жлези, зърната на гърдите и пъпът са смислени или логични единствено в контекста на биологичното ни размножение.

***Бог е създал и същества,
които стоят по-високо от съвременния човек***

Религиозното твърдение, че „човекът е най-съвършеното Божие творение“, става съвсем неправдоподобно, ако четем Свещените книги и отдаваме дължимо внимание на всички споменати герои. Да, там не се описват само отношенията между Господа и хората, но и тези между човека и други същества. Описват се ангелите и архангелите, като често се споменават личните им имена и прозвища.

Знанието за тези същества до голяма степен е изгубено в религиозните среди. Но е достатъчно да отправим поглед към запазеното от първите векове на християнството, за да се уверим, че начетените ранни християни са имали добра представа за по-напредналите духовните същества и ролята им за човешката еволюция. Това, че ангелите са *вестноосци* на Бога, а архангелите – *войводи на ангелските войнства*, може да звучи логично за съвременния християнин, а също и да задоволява любопитството му. Тези сведения са верни, но не са пълни, нито пък най-важните.

Духовните същества също не са съвършени. И те минават по собствен Път на развитие към Съвършенството. Ангелът може да е „съвършен“ като ангел, но по-напреднал от него е всеки архангел. Архангелът, от своя страна, също може да е „съвършен“ като архангел, но има същества, които стоят по-високо в духовната Йерархия.

Тази Йерархия представлява съвкупността на духовните същества според степента им на развитие:

1. Серафими
2. Херувими
3. Престоли
4. Господства
5. Сили
6. Власти (Елохими)
7. Архаи
8. Архангели
9. Ангели

Горното изброяване е в низходящ ред. Най-напредналите същества са серафимите, а най-близо до днешния човек са ангелите. В далечно бъдеще хармонично напредващите хора ще се присъединят към духовната Йерархия, като ще заемат десетото място. Всички изброени духовни същества могат да се смятат за *Човеци*. Разликата с нас, съвременните човеци в плът и кръв на Земята, е, че те са достигнали съответната по-висока степен на развитие от нашата.

С други думи, всички разумни същества във всемира сме *деца на един Отец*. В този смисъл ние сме *братя*. Ето защо духовната *Йерархия*, както по-често е наричаната в науката на Рудолф Щайнер, е позната от беседите на Беинса Дуно и като *Бяло Братство*¹ или *Братство на Светлината*. Но тези термини не са чужди и на антропософите.

¹ Обществото Бяло Братство, основано в България от Учителя Беинса Дуно, по замисъл е една от земните *проекции* на духовната Йерархия, а не може и не трябва да се смята за самата Йерархия. Относно това, дали и досега това общество следва първоначалния замисъл на основателя, могат да се дадат противоречиви обективни и субективни мнения.

Пътят на духовната еволюция не приключва с достигането на степената, заемана от серафимите. В необятния всемир има дори по-напреднали същества. За техния напредък не може и не трябва да се говорят празни, абстрактни думи. Степента им на развитие е толкова висока, че от наша гледна точка – тази на несъвършени човеци – те са *Съвършенство*, подобно на Самия Бог. Единственото такова същество, споменавано в християнските свещени книги, е удостоявано с епитетите „Син Человеческий“, „Син Божий“, „Единородния“, „Роден от Отца преди всички векове“, „Светлина от Светлина“ и други, които подчертават огромното Му значение и Неговата неповторимост в духовната Йерархия.

Това *съвършено* същество, подобно в най-голяма степен на Бога – но и собствено Бог – по-нататък в книгата ще бъде наричано с прозвището Му:

Христос

Ако знаем, че Христос ръководи еволюцията – духовното израстване и напредъка – на духовните същества и братята им, които живеем в плът на Земята, имаме всички основания да Го определим и като *Водач на Йерархията* или *Глава на Бялото братство*. Но сами по себе си дори тези почитателни епитети не са повече от абстракция.

Не е достатъчно само да вярваме, че Христос е Божи Син, за да напреднем в развитието си. Всъщност схващането, че с почитането на този Бог, както нецивилизованите племена се кланят на зверинните тотеми, води само до възкресяване на практики, отживели времето си. За възкресението на душите ни и подготвянето им за идните времена, е необходимо нещо повече от лековерие. Нужни са знания.

За да опознаем Христос и влезем в правилни отношения с Него, ще трябва да вникнем в дълбокия смисъл на делата Му, извършени в човешки облик преди хилядолетия. Също – да осъзнаем, че Той продължава да работи за еволюцията ни и сега, и „до свършека на света“.

„По плодовете им ще ги познаете“² – казва Христос. По плодовете Му ще опознаем и Самия Него.

Това е целта на тази книга – да добием по-добра представа за извършеното от Христос, докато е живял няколко години в Палестина като човек; да изправим, ако е нужно, кривите си представи за Възкресението; да разширим съзнанието си относно т. нар. Второ пришествие. Постигането на тази цел няма да е възможно, ако не разгледаме и някои „логични“, господстващи в наши дни представи.

Ето защо още в следващите глави ще се запознаем с друга Йерархия – тази на особения тип духовни същества, които противодействат на Христос, управляваните от Него ангели, архангели и прочие. Тези тъмни духове спъват хармоничния ни напредък към Съвършенството.

* * *

Вероятно мнозина вече се питат: *да четем ли тази книга, щом ще ни запознава и със злото?* Други читатели може би изпитват безпокойство, че ще разширят светогледа си и ще се озоват извън комфортната си зона.

И наистина, в Свещените книги е описано иносказателно, че някога човекът е посегнал плахо към „забранения плод“ от Дървото на познанието. Искал е да се научи да разпознава доброто и злото. Но адамовата ябълка и до днес е заседнала в гърлото ни. Изпитваме смущение или страх, че всяка нова постъпка, породена от неразумно любопитство, ще утежни положението, в което се намираме. Както казва и Библията, посягането към плода на познанието води до излизането ни от комфортна зона – „изпъждане от рай“.

Първият човек опитал от „забранения плод“ и осъзнал, че е „гол“. Започнал да се срамува от Бога и да се крие от Него. Това криене продължава и днес. Така се срамуваме от Бога, че сме склонни дори да Го отричаме – както щраусите крият глави в земята и се лъжат, че стават невидими. Хората, които искаме да се отдалечим от животинското царство, за да се приближим към ангелското царство – да заемем достойно

² Евангелие от Матей, 7:16.

десетото място в Йерархията, – не трябва да се срамуваме от Бога. Докато го правим, ще си останем все така „изпъдени от райската градина“. И ще прикриваме знанието за „голотата“ си с „животински кожи“ – както Свещените книги наричат алегорично смъртните ни тела.

Време е да се облечем в дрехи, достойни за Бога. И тогава няма да се срамуваме от Него. Голямата тайна на битието е, че божествените ни нови дрехи се създават от същото онова Дърво на познанието, заради което прегрешихме. Грешката е в това, че взехме само един от плодовете му и престаняхме да посягаме към други плодове.

Знанията укрепват вярата и любовта. Как бихме могли да възлюбим дори враговете си – нещо, което изисква Христос от нас, – ако не ги познаваме?

Вярата е добра основа. Именно вярата ни в неща, които не познаваме, осветява и привлича ценните духовни знания. Не бихме стигнали до тях, ако се поддадем на безверието – ако не допускаме или даже отричаме съществуването им. Но – ако разчитаме единствено на голата си вяра – тя неизбежно ще се превърне в лековерие.

Всяко знание ще ни даде необходимите сили и умения да си прекроим и ушием нова *Дреха от светлина*. Само така ще покрием голотата си с „бели дрехи“ – не купени, не правени от друг, а от самите нас според неповторимото, което Бог е вложил във всяка човешка душа.

Следващите глави от тази книга са за смелите, вярващите и ученолюбивите *братя* на Христос. Защото не друг, а Той е предсказал, че: **„те ще ходят с Мене в бели дрехи, понеже са достойни.“** (Откровение, 3:4)